

Tyrkisk/norsk

Hepatit A, B ve C hastalıkları ve bulaşmasının nasıl önleneceğine ilişkin olgular

Fakta om hepatitt A, B og C og om hvordan du unngår smitte

Hva er hepatitt?

Hepatitt betyr betennelse i leveren.

Mange virus kan gi leverbetennelse, og de viktigste er hepatitt A-viruset, hepatitt B-viruset og hepatitt C-viruset. De fleste (men ikke alle) som blir smittet av disse virusene vil få sykdomstegn som gulsott (gul farge i øyne og på hud), slapphet, kvalme eller magesmerter. Det er ikke mulig ut fra symptomene å avgjøre hvilket av virusene du er smittet med. Bare en blodprøve kan vise det.

Hepatit nedir?

Hepatit, karaciğerde iltihaplanma anlamına gelmektedir. Pek çok virüs karaciğer iltihaplanmasına neden olabilir, ve bunların en önemlileri hepatit A virüsü, hepatit B virüsü ve hepatit C virüsüdür. Sözü edilen virüslerin bulaştırması kişilerin çoğu (ancak hepsi değil), sarılık benzeri (gözlerde ve ciltte sarı renk) bitkinlik, mide bulantısı ya da karın ağrıları gibi hastalık belirtileri gösterecektir. Bu belirtilerden yola çıkarak kişiye hangi virüsün bulaştırmasını saptamak olası değildir. Sadece kan tahlili bunu belirleyebilir.

Slik smitter hepatitt vanligvis

Hepatitt A

Gjennom forurenset mat og vann og gjennom blod, f eks. ved deling av urene sprøyter. Med urene sprøyter menes her sprøyter som har vært brukt av en annen person før.

Hepatitt B

Gjennom ubeskyttet sex, fødsel og gjennom blod, f eks. ved deling av urene sprøyter.

Hepatitt C

Gjennom blod, f eks. deling av urene sprøyter.

Hepatit genellikle Őu Őekilde bulaŐır

Hepatit A

Kirlenmeye maruz kalmıŐ yiycek maddeleri ve su yoluyla ve 6rneğin kirlı Őıringaların ortak kullanılması ile kan yoluyla geÇer. Burda kirlı Őıringadan kastedilen, daha 6nce baŐka bir kişi tarafından kullanılmıŐ Őıringalardır.

Hepatit B

Korunmasız cinsel ilişki, doŐum ve 6rneğin kirlı Őıringaların ortak kullanılması ile kan yoluyla.

Hepatit C

6rneğin kirlı Őıringaların ortak kullanılması ile kan yoluyla geÇer.

Hepatitt A

Hepatitt A var tidligere svært vanlig i Norge. I dag forekommer sykdommen sjeldnere, stort sett hos personer som er smittet i utlandet og blant stoffmisbrukere. Voksne blir som regel sykere enn barn om de får hepatitt A. Viruset skilles ut i avføringen til smittede personer. Viruset overføres derfor i hovedsak gjennom vann som er forurenset av kloakk eller via mat som er håndtert av smittede personer med dårlig håndhygiene. Sykdommen kan også i sjeldne tilfeller overføres seksuelt.

Hvordan unngå smitte?

Vær nøye med håndvask i forbindelse med matlaging og toalettbesøk. Ved reiser utenfor Vest-Europa og Nord-Amerika bør man unngå å drikke vann rett fra springen. Det finnes vaksine mot hepatitt A. Det anbefales at du vaksinerer deg mot hepatitt A før avreise til land utenfor Vest-Europa, Nord-Amerika, Japan og Australia. Stoffmisbrukere kan få gratis vaksine og må unngå bruk av urene sprøyter.

Behandling

Hepatitt A er vanligvis en relativt godartet, men plagsom sykdom som går over av seg selv. Den blir aldri kronisk. Dersom man har hatt hepatitt A, blir man immun for resten av livet.

Hepatit A

Hepatit A önceleri Norveç'te çok rastlanılan bir hastalık idi. Günümüzde hastalık daha seyrek görülmekte, daha çok hastaları yurt dışında kapan ve uyuşturucu kullanan kişilerde ortaya çıkmaktadır. Yetişkinler, hepatit A bulaşması halinde, çocuklara göre daha ağır hastalanmaktadır. Virüs, hastaları kapmış olan kişilerin dışkılarından ayrılmaktadır. Bu nedenle virüs, genellikle laşım tarafından kirletilen su ya da el temizliğine özen göstermeyen hasta kişilerin elden geçirdiği yiyecek maddeleri aracılığıyla aktarılmaktadır. Seyrek olmakla birlikte hastalık cinsel yoldan da aktarılabilir.

Bulaşması nasıl önlenir?

Yemek yapma ve tualete gitme gibi durumlarda ellerin yıkanmasına özen göstermek gerekir. Batı Avrupa ve Kuzey Amerika dışındaki yerlere seyahat eden kişiler musluk suyu içmemeye çalışmalıdır. Hepatit A'ya karşı aşı mevcuttur. Batı Avrupa, Kuzey Amerika, Japonya ve Avusturalya dışındaki ülkelere seyahat etmeden önce aşı olmanız tavsiye edilir. Uyuşturucu kullananlara ücretsiz aşı yapılabilir, bu kişiler kirli şırınga kullanmaktan kaçınmalıdır.

Tedavisi

Hepatit A genellikle oldukça iyi huylu, ancak rahatsız edici bir hastalıktır ve kendi kendine iyileşir. Hiçbir zaman müzmin bir duruma gelmez. Hepatit A geçiren kişi yaşamı boyunca hastalığa bulaşıklık kazanır.

Hepatitt B

Hepatitt B smitter gjennom blod og kroppsvæsker. Sykdommen er svært vanlig på verdensbasis. I Norge er mellom 10 000 og 15 000 personer kroniske bærere av hepatitt B-viruset.

Hvordan unngå smitte?

Kondom beskytter mot hepatitt B-viruset. Det finnes vaksine mot hepatitt B. Stoffmisbrukere kan få gratis vaksine og må unngå bruk av urene sprøyter.

Smitte kan skje fra mor til barn ved graviditet og fødsel, men risikoen for at viruset overføres kan reduseres ved at barnet får immunglobulin og vaksine så snart som mulig etter fødselen. Barnet kan da ammes.

Hepaptit B

Hepatitis B kan ve beden salgıları yoluyla geçer. Hastalık dünya çapında çok yaygındır. Norveç'te 10.000 ile 15.000 arasında kişi hepatitis B virüsünün müzmin taşıyıcısı durumundadır.

Bulaşması nasıl önlenir?

Prezervatif, hepatitis B virüsüne karşı koruyucudur. Hepatitis B'ye karşı aşı mevcuttur. Uyuşturucu kullananlara ücretsiz aşı yapılabilmektedir, bu kişiler kirli şırınga kullanmaktan kaçınmalıdır. Hastalık, hamilelik ve doğum sırasında anneden çocuğa bulaşabilir, ancak virüsün aktarılma riski, çocuğa hemen doğum sonrası immunoglobulin verilerek ve aşı yapılarak azaltılabilir. O durumda anne çocuğunu emzirebilir.

Hepatitt B finnes i både akutt og kronisk form

Akutt hepatitt B

Omtrent halvparten av dem som blir smittet av hepatitt B-viruset vil få symptomer i løpet av to til seks måneder etter smittetidspunktet. De fleste smittede vil kvitte seg med viruset i løpet av noen måneder. De er da immune mot hepatitt B resten av livet.

Kronisk hepatitt B

Ca. 5% av de som blir smittet med hepatitt B-viruset kvitter seg ikke med viruset. Hos dem blir viruset "sittende fast" i leveren og gjør dem til kroniske bærere. En slik kronisk bærertilstand gir vanligvis ingen symptomer og kan bare oppdages ved blodprøver. De aller fleste som får kronisk hepatitt B er slike friske smittebærere. Noen kan derimot utvikle en kronisk betennelse i leveren. Denne kan i løpet av mange år gi skrumplever og øker også risikoen for leverkreft. Det er derfor viktig at personer som er kroniske bærere av hepatitt B-viruset regelmessig blir undersøkt med blodprøver.

Personer med kronisk hepatitt B kan smitte andre uavhengig av om de har sykdomsplager eller ikke. Derfor skal ingen med kronisk hepatitt B være blodgiver, og andre medlemmer av husstanden kan få gratis vaksine mot sykdommen. Kronisk hepatitt B-bærere må bruke kondom dersom de har sex med personer som ikke er vaksinert.

Behandling

Det kan av og til være aktuelt å forsøke behandling med spesielle medisiner ved kronisk hepatitt B for å stanse utvikling av alvorlig leversykdom. Mange får tilbakefall etter fullført behandling, men noen blir kvitt infeksjonen for godt.

Hepatit B hem aküt ve hem de müzmin şekillerde ortaya çıkar

Aküt hepatit B

Hepatit B virüsü bulaşan kişilerin yaklaşık yarısında, bulaşma anından sonraki iki ile altı ay içinde, belirtiler ortaya çıkar. Hastalığı kapanların çoğu bir kaç ay içinde virüsten kurtulurlar. Böylece yaşamları boyunca hepatit B'ye karşı bağışıklık kazanmış olurlar.

Müzmin hepatit B

Hepatit B bulaşanların yaklaşık yüzde 5'i virüsten kurtulamazlar. Bu kişilerde virüs karaciğere "yerleşir" ve onları müzmin taşıyıcılar haline getirir. Bu şekildeki müzmin taşıyıcılık genel olarak hastalık belirtilerine yol açmaz ve sadece kan tahlili yoluyla farkına varılabilir. Müzmin hepatit B bulaşan kişilerin çoğu böyle sağlıklı hastalık taşıyıcılarıdır. Ancak bazılarında, karaciğerde müzmin iltihap gelişebilir. Bu durum yıllar içinde siroz hastalığına dönüşebilir ve ayrıca karaciğer kanserine yakalanma riskini artırır. O nedenle hepatit B virüsünün kronik taşıyıcısı olan kişilerin düzenli olarak kan tahlili ile muayeneden geçmeleri önemlidir.

Müzmin hepatit B taşıyıcısı olan kişiler hastalık belirtileri gösterebilirler. Müzmin hepatit B taşıyıcısı olan kişiler hastalık belirtileri göstermeselerde hastalığı başkasına bulaştırabilirler. O nedenle müzmin hepatit B olan kişiler kan veremezler ve bu kişilerin hanesinde oturan diğer kişiler ücretsiz aşı yaptırabilirler. Müzmin hepatit B taşıyıcıları, aşılanmamış kişilerle cinsel ilişki içinde bulunurken prezervatif kullanmalıdırlar.

Tedavisi

Bazı durumlarda, ciddi bir karaciğer hastalığının gelişmesini önlemek amacıyla, müzmin hepatit B'nin özel ilaçlarla tedavisi denenebilir. Bir çok kişide, tedavi tamamlandıktan sonra hastalık geri dönmekle birlikte, bazıları enfeksiyondan tamamen kurtulmaktadır.

Hepatitt C

I mange år har man visst at det finnes flere hepatittvirus, men det var først i 1989 man klarte å påvise hepatitt C-viruset. Nå kan en med hjelp av blodprøver avgjøre om man er smittet med hepatitt C-viruset. Det finnes ingen vaksine mot hepatitt C.

Hvordan unngå smitte?

De fleste som i dag får påvist hepatitt C er blitt smittet ved tidligere eller nåværende sprøytebruk eller gjennom blodoverføring for mange år siden. I dag blir alle blodgivere testet. Som for hepatitt B er det bruk av urene sprøyter som er den vanligste smittemåten ved hepatitt C. Seksuell smitte kan i svært sjeldne tilfelle forekomme.

Smitte med hepatitt C gir vanligvis få symptomer og sykdommen oppdages oftest ved blodprøver. Alle som får påvist antistoffer mot hepatitt C må i dag regnes som smitteførende og kroniske bærere av viruset. Bare ved oppfølging over lengre tid og ved bruk av spesielle blodprøver kan man avgjøre om viruset fortsatt er tilstede i kroppen. De som er kronisk bærere av hepatitt C-viruset har vanligvis lite plager. Etter mange års bærertilstand vil noen utvikle leverskade. Det er derfor viktig at personer som er kronisk bærere av hepatitt C-viruset regelmessig blir undersøkt med blodprøver. Hepatitt C kan i sjeldne tilfeller overføres fra mor til barn under fødselen. Barn født av hepatitt C-smittede mødre kan ammes.

Behandling

Det kan av og til være aktuelt å forsøke behandling med spesielle medisiner ved kronisk hepatitt C for å stanse utvikling av alvorlig leversykdom. Mange får tilbakefall etter fullført behandling, men noen blir kvitt infeksjonen for godt.

Hepatit C

Yıllarca bir çok hepatit virüsü bulunduğu bilinmesine karşın, hepatit C virüsü ilkin 1989 yılında şaptanabilmiştir. Günümüzde, kişiye hepatit C bulaşıp bulaşmadığını kan tahlili yoluyla ortaya çıkarılabilmektedir. Hepatit C'ye karşı aşı mevcut değildir.

Bulaşması nasıl önlenir?

Hepatit C hastalığını saptanan kişilerin çoğu, önceki ya da halen şüren şırınga kullanımı ya da yıllar önceki kan nakli nedeniyle hastalığını kapmış bulunurlar. Günümüzde kan veren herkes teste tabi tutulmaktadır. Hepatit B'de de olduğu gibi, hepatit C bulaşmasının en genel nedeni kirli şırınga kullanımındır. Çok ender durumlarda cinsel yoldan bulaşmaya da rastlanır.

Hepatit C genellikle fazla hastalık belirtisine yol açmaz ve daha çok kan tahlili yoluyla saptanır. Vücudunda hepatit C'ye karşı antikor saptanan herkes günümüzde bulaştırıcı ve virüsün kronik taşıyıcısı olarak değerlendirilmektedir. Sadece uzun süreli gözlem, izleme ve özel kan tahlilleri yoluyla virüsün halen vücutta bulunup bulunmadığına karar verebilmek mümkündür. Hepatit C virüsünün kronik taşıyıcıları genellikle fazla rahatsızlık çekmezler. Taşıyıcı durumunda olan bazı kişilerde yıllar sonra karaciğerde tahribat meydana gelir. O nedenle hepatit C virüsünün taşıyıcısı olan kişilerin düzenli olarak kan tahlili ile muayeneden geçmeleri önemlidir. Hepatit C seyrek olarak, doğum sırasında anneden çocuğa geçebilir. Hepatit C hastalığını olan anneler çocuklarını emzirebilir.

Tedavisi

Bazı durumlarda, ciddi bir karaciğer hastalığının gelişmesini önlemek amacıyla, kronik hepatit C'nin özel ilaçlarla tedavisi denenebilir. Bir çok kişide, tedavi tamamlandıktan sonra hastalık geri dönmekle birlikte, bazıları enfeksiyondan tamamen kurtulmaktadır.

Hvordan unngå smitte?

Hepatitt A

God håndhygiene i forbindelse med måltid og toalettbesøk, spesielt i utlandet. Unngå å drikke vann fra springen ved reise til utlandet. Vaksinasjon.

Hepatitt B

Kondombruk. Unngå bruk av urene sprøyter. Vaksinasjon.

Hepatitt C

Unngå bruk av urene sprøyter.

Alle som er smittebærere av hepatitt B eller hepatitt C må unngå at andre kommer i kontakt med deres blod. De kan ikke være blodgivere. Blodsøl bør desinfiseres med klorinoppløsning.

Bulaşması nasıl önlenir?

Hepatit A

Özellikle yurt dışında, yemekler ve tuvaletle ilgili durumlarda iyi bir el temizliği ile. Yurt dışına seyahatlerde musluk suyu içmekten kaçınarak. Aşılamaıyla.

Hepatit B

Prezervatif kullanımı ile. Kirli şırınga kullanımından kaçınarak. Aşılamaıyla.

Hepatit C

Kirli şırınga kullanımından kaçınarak.

Hepatit B ve hepatit C taşıyıcısı olan herkesin, kanları ile başkalarının temas etmesinden kaçınmaları gerekir. Bu gibi kişiler kan veremezler. Kan saçılması halinde klor karışımı ile dezenfekte edilmelidir.

IK-2523/tyrkisk/norsk

**“Hepatit A,B veC’ye ilişkin olgular”
Devlet Sağlık Denetleme Kurumu ve
Devlet Halk Sağlığı Enstitüsü tarafından yayınlanmıştır.
2001 yılında tercüme edilmiştir**

"Fakta om hepatitt A, B og C"
Utgitt av Statens institutt for folkehelse
og Statens helsetilsyn.
Oversatt 2001

Postboks 4404 Nydalen
N-0403 Oslo, Norway
Internett: www.folkehelse.no

Statens helsetilsyn

Trykksakbestilling:
Tlf.: 22 24 88 86 - Faks: 22 24 95 90
E-post: trykksak@helsetilsynet.dep.no
Internett: www.helsetilsynet.no